

Poezie de pe front

CANTONAMENT

Zăcem și trândăvim de două zile,
În satul spart și ars de proiectile.
Pe fundul ăsta sterp ca o găoace,
Întreg batalionul „se reface”...
Cum stăm prin curți, pe resturi de gunoaie,
Părem dospiti din cărămizi și pae.
Simțim, adânc, în oase cum se trage,
Și 'n carne, frigul putred din bărloage.

Depart, câmpul susură litanii...
Sburdăm, ieșiți din găuri, ca guzganii,
Ne gudurăm sub soare leșiatec,
În vântul lănced cu miros sălbatec.
Câtiva, se lae lung, și pe cămașe
omoară urma gropilor vrăjmașe.
Apoi, rămân cu ochii duși departe,
În amintire poate, sau în moarte...

Obrajii ard, cu pălpării încete,
sucim tutun în sdrențe de gazete,
cascăm alene, curățim gamele,
ne descăptăm de humă și obiele,
zâmbim, mirați, spre zarea dimpotrivă,
sau lustruim bocancii cu salivă...

În ochii turburi, încă se îngână
măcelul crunt de-acum o săptămână,
dar rădem, când, în rece tremurare,
pe mâini ne joacă gologani de soare...

Deodată, svon. Gamele, dogite,
sună, gemând, ca poștele lăhnite.
„Bucătăria” vine, fumegândă,
privirea se cutremură, flămândă,
și-obrajii arși se neacă, în neștire,
într'un surăs de mare fericire...
Petroweka, Septembrie 1941.

TU, DOAMNE

Tu, Doamne, frigi ca o arsură,
în marș, sub greu echipament.
În cel mai crunt bombardament,
bolborosit ne stai pe gură.

Ne clefăi, Doamne, pare-ni-se,
ca o băltoacă în bocanc, —
și'n somnul aspru, ca un tanec
ne treci uruitor prin vise...

Ți-e numele cobuz și mlere
pe buze arse de oșlăș,
sub focul brandtului vrăjmaș
și'n geamăt lung de-obuziere.

Când ne tărîm, asemeni râmii,
prin gropi și șanțuri, Ți-L șoptim,
și El, ca un Ierusalim,
în piept ne-aprinde toți salcâml.

Și'n nopți adânci, când dorul mână
acasă, la muieri și lănci,
Tu, Doamne, vii la noi pe brânci
cu toată pajiștea de mână...

Și-așa, în marșuri, sub șrapnele,
în găuri unde putrezim,
Te mângâiem, Te mirosim,
Te'nfulcăm de prin gamele.

Ofțând, Te facem șoaptă moale,
sălbateci, Te scrășnim din dinți,
sau, frânți, cu tâmplele fierbinți,
cădem de-a lungul Crucii Tale.

BREVIAR

Rece, ca o baionetă,
vântul fâșâie 'n secară.
Sângeră prin vis, amară,
o tulpină de rachetă.

Vine luna prin fânețe
cu sân dulce de muere.
Nu mai are îmbiere,
nici momeală, nici tristețe...

Poate dacă tot mai vine,
vrea să-și fulgue omătul,
ca să băjbâi de-andărătul
pe potecile din mine.

Dar n'am pași peste zăpadă,
și-am pierdut orice cărare...
Pe o cotă oarecare
sâni o cască și-o grenadă.

Tot ce-a fost — în care veacuri? —
s'a topit ca o banchiză.
Uite viața: cai de friză,
sârme, brandturi, gropi, atacuri.

de RADU GYR

Vin, zadarnic, ca zăvozi,
stelele să mă m'roase...
Ani și vise tămăioase
crapă astăzi în explozii.

Sfânt a mai rămas în groapă
sommel putred de jivină,
și tutunu'n vizuină
ca o ceață, ca o apă...

Asta tot. Și mâine, poate,
casca pusă strâmb, băiete,
pe șindrila crucii bete,
sub o lună ruptă'n coate...
Tatarca, Octombrie 1941.

CANTEC

Mai trecu o noapte fumegândă,
zorile mă desmorțesc c'un ghionț.
Mai trecu o noapte fumegândă,
haide, viața mea, treci iar la pândă,
că începe altă zi pe front.

Mai trecu o noapte de cenușe.
Care vis nesăbuit mai speră?
Mai trecu o noapte de cenușe,
inimă, ia banda de cartușe
și fii gata la mitralieră.

Mai trecu o noapte de pucioasă.
Dimineța zâmbete împarte.
Mai trecu o noapte de pucioasă,
ziua asta — stranie mireasă —
poate este ziua mea de moarte.
Vigoda, Sept. 1941.

SPITAL DE CAMPANIE

Vin camioane de pe front. Descarcă
ciosvârte vii de fașă și de vată...
De sânge vânat, asfințitu-i learcă,
lumina pute și e gangrenată.

Mereu brancarde. Sub amare pături
gem sfinți schilozii cu fețe ca icoana.
Biletul galben spânzura alături:
numele, gradul, unitatea, rana...

Doftorii sudue și pipăe ciolane,
prin cheagul pansamentului murdar.
Toți aburim a smârcuri. Pe vestoane
duhnește încă șanțul anticar.

Stăru'e'n nări o usturime trează
de spirt, de iod, de carne care moare.
Alinate, târgile, oftează,
un dorbanț se vaetă că-l doare.

Altul icnește-o șoaptă ne'nțeleasă,
și caporalu' ăla făr' o mână,
gemând, bolborosește despre-o casă
și-un nuc bătrân rămas lângă fântână...

Și iar vin târgi și urue chesoane,
prin seara vânăta, ucrainiană...
Trec doftorii cu foarfeci și tifoane,
și timpu 'njunghe ca o schije 'n rană,

și orele-se de sânge și de vată,
și luna ruptă sângerând afară
parc'ar fi, Doamne, fruntea spintecată
a camaradului care-a murit aseară...
Nicolaev, Aprilie 1942.

MORMINTELE

Sapă, camarade, sapă...
Au venit alți morți pe drum.
Frunți de ceață, ochi de fum,
pentru viermi și pentru groapă.

Alte cruci, pe alt colnic,
tot mai multe, tot mai dese,
luna, grea, să le apese
cu zăpezi de borangic...

Toarnă, glod, varsă argilă,
adu crucea de molid,
Casca spartă — ciob de bld —
pune-o 'n vârful de șindrila.

Sapă, sapă înainte,
cu sudoarea pe grumaz.
Sapă pentru camarazi
reși și vinete morminte.

Sapă, sapă. Bezna cade.
Toarnă viermi, svărlă noroi
peste ochii mari și goi,
sapă, sapă, camarade...

Pune râme peste vis,
pune lut pe mâini de ceară:
măinile care-au ucis,
Doncevo, Sept. 1941.

NOTE GERMANE.

GERHART HAUPTMANN
implințește, în ziua de 15 Noem-
brie curent optzeci de ani. Ger-
mania, deși se află în toată lup-
tei celei mai hotărâtoare pen-
tru „vittoarea mie de ani”, nu a
uitat să-și sărbătorească scri-
torul cel mai în vârstă și mai de
seamă. Nu știm ce anume omagii
naționale i se vor aduce acestui
Nestor prea asemenea olimpicu-
lui dela Weimar. Știm numai că
Germania nu-și uită niciodată
eroii. Și Gerhart Hauptmann
este un erou. Al spiritului și al
luptei pentru cei mulți și obi-
duși. Nu contează care l-a fost
anume credința precum nu ar
avea sens nici întrebarea dacă
el, Gerhart Hauptmann a pu-
tut ține, până în pisluc celor
optzeci de ani ai săi, pasul cu
semnele vremii. Are sens și va-
loare numai slujba pe care a
slujit-o pe altarele artei, deși
realist, (— dar la urma urmelor,
realismul ca și toate „ismele” e
abstracțiune sau etichetare —),
pe „tribunele” rampelor sau in-
diferent unde. Oare Goethe in-
suși nu rămăsese în urma ge-
nerației de după războaiele na-
poleonice? Deci are sens și va-
loare numai slujba pe care o slu-
jești. Din acest punct de vedere,
viața lui Gerhart Hauptmann e
o viață abundentă și binecuvân-
tată, — o viață piatră de hotar
de orientare, iar el, autorul
atator opere, este om plăcut lui
Dumnezeu.

GERHART HAUPTMANN

mănie a unui autor ce SIMTE
datoria să-și spună brutal și di-
rect, răscoală pe care nu o mai
poate tăgădui a inimii.

Ca neamț autentic, Gerhart
Hauptmann nu ar fi fost în
stare să comită atari monștri.
Deutegăria și molimeea de ca-
tifea pentru ele inșe nu l-ar fi
putut mulțumi. Ceeace a căutat
el a fost problema. Sincera, că
mai nuda și mai sincera destăi-
nure a problemei ascunse în
conflictele pe cari le-a abordat
cu neslăbită voință de chirurg al
sufletului omeneșc.

Gerhart Hauptmann ne mai
lovă înă un adevăr:
Numai stăruința în direcția
proprului său fel de a fi îl poate
promova și implini pe scriitor.
Și numai această promovare și
implinire promovează și impli-
nește așteptările celor ce-l as-
cultă și-l urmăresc.

Octogenar, Gerhart Haupt-
mann se profilează asemenea
unui munte peste culmile con-
temporanilor. Și, asemeni unui
munte, este unul singur.

VIATA? OPERA? CINSTIRILE?

Născut 15 Nov. 1862. Premiul
Nobel 1912. Membru al Acade-
miei germane. Doctor h. c. al
mai multor universități, autor a
peste 30 de piese dramatice și a
peste 20 de opere epice. Patru
clase de Ecuu. Călătorii în Spa-
nia și Italia. Incercare să se
facă agricultor, apoi sculptor, a-
poi actor. Socialist, mistic, clas-
sic. Operele cele mai de seamă:
Vor Sonnenaufgang (1889), Das
Friedensfest (90), Einsame Men-
schen (91), Die Weber (92), Kol-
lege Crampton (92), Der Ber-
berpelz (93), Fuhrmann Henschel
(98), Florian Geyer (96), Michael
Kramer (1900), Gabriel Schillings
Flucht (1912) Schluck und Jau
(1900), Die Jungfrau von Bis-
chofsberg (1907), Hanneles Him-
melfahrt (1895), Und Pippa tanz
(1906), Der arme Heinrich (1902),
Die versunkene Glocke (1896),
Der Bogen des Odysseus (1914),
Winterballade (1917), Der weisse
Harfe (1933), Ketzler von Soana
(1918), Der Narr in Christo E-
manuel Quint (1910), Anna
(1921), Till Eulenspiegel (1928),
Buch der Leidenschaft (1929),
Die Spitzhacke (1930), Im Wir-
bel der Berufung (1936), Das
Abenteuer meiner Jugend (1937),
Die Tochter der Kathedrale
(1939), Ulrich von Lichtenstein
(1939), Aerenlese (1939) și Iphi-
genie in Delphi (1940).

TRAIAN CHELARU

Note românești

GANDIREA

nu are nevoie de prezentări.
Dacă însă, dela număr la nu-
măr, publicându-i sumarul, vom
pozi la umbra livezilor ei a-
tât de românești, sau în plina
lumină a cerului ei ortodox, o
vom face numai și numai cu
gândul de a ne odhni sau păr-
gii sufletește. Sub semnul CÂN-
TĂRII ROMÂNIEI, numărul pe
Octombrie 1942 înmănușiază
contribuțiile unor distinși co-
laboratori: Radu Gyr (Literatura
impotriva Neamului), George
Gregorian (Prietenia de o viață),
Vintilă Horia (Cântarea Româ-
niei), Gherghinescu Vania (Poe-
zii), Olga Caba (După închiderea
muzeului), Petre Paulescu (In
Cr'mee), Eugenia Brateș (Lo-
godna umbrelor), Octav Sargețiu
(Cântec nostalgic), Petru P. Io-
nescu (Universul poetic), Alex.
Constant (Diplomația în război),
Emilian Vasilescu (Pentru ce to-
mismul nu este „fiozofia crea-
tă”), Nicolae Roșu (I. L. Ca-
ragiale: Opere, VII, correspon-
dența; T. M. Weither: Soldat
1941), Mariella Coandă (Vintilă
Horia: Aco'o și stelele ard), Dra-
goș Protopopescu (Teatrul Na-
țional: Don Carlos), și tradițio-
nala „Cronică mărunță” semna-
tă de însuși d. Nichifor Crainic
(Ion Agârbiceanu; Evocarea lui
N. Iorga, Orchestra filarmonică).

RADU GYR

facând în acest număr din GÂN-
DIREA, un sever rechizitoriu li-
teraturii împotriva neamului
serie: „La pregătirea catastro-
fei franceze n'au lucrat, sub
trândava privire tolerantă a so-
cietății, numai vermina politici-
cianistă, numai elementele di-
zolvante anti-morale, anti-națio-
nale sau anti-militariste... O li-

teratură, care, fie că s'a adă-
postit sub etichete sociale, si-
mulând spiritul larg, generos, și
s'a intitulat: pacifistă, umani-
taristă, internațională, — fie că
s'a ascuns sub elegante formule
estetice: suprarealism, construc-
tivism, hermetism, — fie că a
arborat frondar și s'a numit, os-
tentativ, avangardism, — n'a
fost, în fond, decât o literatură
negativă, defetistă, distructivă, o
literatură care a hipnotizat su-
fletele palide, a îmbolnăvit o so-
cietate și a otrăvit înseși rădăci-
nile existenței unui Stat”.

D. NICHIFOR CRAINIC

aprec'ndu-l pe ION AGĂRBI-
CEANU, subliniază în a d-sale
„Cronică mărunță” dela sfârșitul
„GÂNDIRII”: „Dincolo de exi-
gențele formeii însă, proza lui Ion
Agârbiceanu are o profunzime
umană aproape neatinșă de vreun
alt înaintaș al său. Are acea
OMENIE, pe care o cerem orică-
rui scriitor pentru a fi reprezen-
tativ românesc sau cel puțin do-
cumentar românesc. Prozatorii
noștri povestesc evenimente sau
impresii; și unii le povestesc cu
rafinamentul unei arte intrade-
văr orientale. Dar dincolo de eve-
nimente se simte prea puțin su-
fletul și liere în adâncuri spi-
rituale. Dacă în scrisul lui Ion
Agârbiceanu rareori întâlnim
iscusitul rafinament orientat de

a povesti, în schimb abundă su-
fletul și liere în adâncuri spi-
ritual”.

OLGA CABA

este, fără îndoială, una d'n cele
mai înzestrate scriitoare tinere.
În plus, stilul personal pe care-l
stăpânește nu are nimic din dul-
cegăria sau broderia caracteris-
tică stilurilor literare cultivate
de femei. Și mai e ceva: Ase-
meni Anșoarei Odeanu, Olga
Caba are ceva de spus. „După
închiderea muzeului” — din ul-
timul număr al GÂNDIRII e o
proză excelentă.

AFLĂM

din „Ancheta” (No. 163), din
Târgoviște, că poetul Vasile Cu-
lică are în manuscris o nouă cu-
legeră de versuri. Titlul volumu-
lui e „Carte blestemată”.

„MIORIȚA”

în satul Horodiscaia, jud. Elisa-
vegrad, la 100 km. peste Bug și
cu peste 2000 familii de moldo-
veni?

Iată-o, totuși, așa cum a fost
auzit dela învățătorul moldo-
vean Teodor Frunză din Horo-
discaia și publicată în „România
Viitoare” din 25 Oct. crt.:

— Frunză verde de trei flori,
Ciobănaș dela miori
Cum și-a fost dat ca să mori?
Sus în vârful muntelui,

În bătaia vântului,
La cetina bradului.
— De ce moarte ai murit?
— De-un trăsnet când a trăsmit.
— D'apoi cine te-a jelit?
— Păsările-au ciripit.
— Dar de scaldat, te-a scaldat?
— Ploile când au plouat.
— De păzit cin' te-a păzit?
— Luna când a răsărit.
— Lumânarea cin' și-a pus?
— Searele, când a fost sus.

— De 'ngropat cin' te-a 'ngropat?
— Trei braze s'au răsturnat.
— Fluerașul und' l-ai pus?
— În creanga bradului sus.
Și când vântul a sufla
Fluerașul a cânta
Ole s'or bucura
Și pe m'ne m'or căta...”

INSEMNĂRI

e o „publicație biunară litera-
ră și socială” de sub direcț a-
proprietate a d-ului I. Broscân-
ceanu și spore la Dorohoi. Da
la Dorohoi! Se simte însă un
suflet și o inimă în aceste „In-
semnări”. Iară cineva, iscăind
Nicușor Istrati, publică un
„Cântec” în numărul pe 1 Oct.
1942 al „Insemnărilor”.

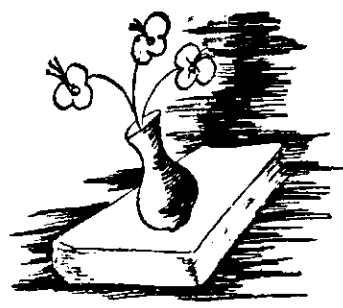
Transcriem primele două
strofe, deoarece Cântecul lui N.
Istrati e frumos, cu mici, foarte
mici stângăci, dar frumos:
„Ce mai noapte, măi, și cerul
Parcă vrea iar să mă vadă;
Luna'tinde lăicereul
Cu arnici gata să cadă.
Boarea-i crudă, amăruie,
— Frunză verde de gutule —
Seara face cruce pe case
Cu prosopu-i de mătase”.

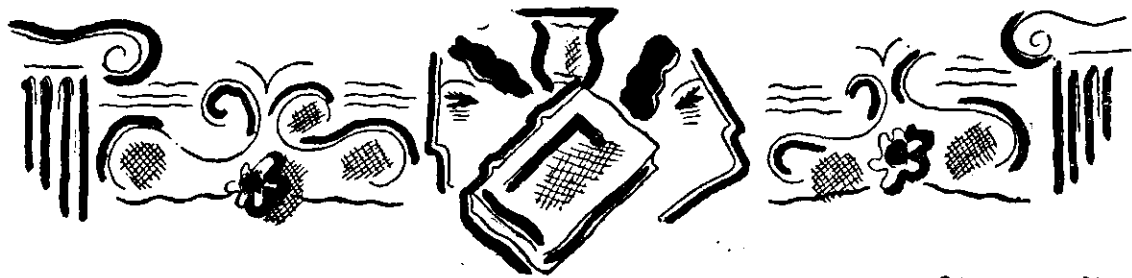
„DRAGOSTE”

Câte orizonturi nu închide acest
curvânt și câte orizonturi nu le
deschide în același timp! Colec-
ția „Drum” din Brașov, prezintă,
sub magicul titlu de mai sus, o
„carte scrisă în anul 1932” și ti-
părită în luna Octombrie 1942 în
Tipografia Unirea Brașov. Auto-
rul e PETRE FRÂNCULESCU,
poet duios, discret ca un mur-
mur de ape limpezi și poet care,
smuls din trepidăția cotidiană a
orașului, are toată vremea să se
gândească la romanul pe care-l
va scrie cândva și să scrie poezii
cu fete de acolo, pline de vi-
goare rustică și proaspete ca o
pâine de casă...”

Dușoia poezilor sale rămâne
însă cuminte, inactual de cum-
minte ca și Dulcinea visurilor,
eleva Maria, evocată în cele
sprezece poeme albe, clare și
naive, candid de naive.

V. JELERU

Cronichetă autumnală

CANTECE NOI

Rânduri de toamnă

Zamfir fără Mărgărinta de GRIGORI M. STURDZA Poemul sistemului solar sonete de ȘTEFAN STANESCU

Unele cărți îți dau sentimentul liniștit al certitudinii. Le acorzi dela prima pagină, toată încrederea. Tonul just, cuvântul propriu, expresia potrivită...

Sub acest aspect de prinsoare am crezut potrivit să înfățișăm cititorilor două cărți interesante, care ies din obișnuințele lucrului literar: poemul unic „Zamfir fără Mărgărinta” al d-lui Grigori M. Sturdza și ciclul celor unsprezece sonete care alcătuiesc „Poemul sistemului solar” al d-lui Ștefan Stănescu.

Prinsoarea e un joc. Jocul d-lui Grigori M. Sturdza e grav, convins și emoționat. Voi încerca să arăt în ce măsură el este tot pe atâtea de convingător și emoțional. Prinsoarea propusă cu poemul „Zamfir fără Mărgărinta” am putea-o transpune prozaic, în termeni următori: sensibilitatea unui poet modern poate să se modeleze convenabil, în tiparele poemului epic...

S-ar putea spune despre felul poetic al d-lui Grigori M. Sturdza, că el constă din a face proză în poezie, simetric — însă numai verbal — felului acelora care fac poezie și în proză. Sensul în care vorbim despre poezia în proză este al unui gen hibrid: între poezia poetică și proza prozică. Să nu se ierte pedanta insistență dar am vrea să nu ni se răstălmăcească cuvintele. Să nu fie luată proza în poezie a d-lui Sturdza drept proză versificată — ceea ce-i cu totul altceva. În orice caz, altceva decât ceea ce înțelegem noi prin expresia proză în poezie.

Poezia cea mai pură, aceea care e făcută din nuanțe schimbătoare și aluzii abia atingând înfățișarea concretă a lucrurilor folosește totuși un material, un minimum de mater'altate. Incepând cu simbolistii, lirica modernă restrânge tot mai puțin aparența directă, trăsăturile realității concrete. În poezia d-lui Sturdza nu numai că întâlnim aidoma trăsăturile realității, dar intruchipate prin cele două feluri pe care le știm că sunt mai ales ale prozei: realism și psihologie. Cu acestea suntem chiar în termenii proprii ai prinsorii: este posibilă o poezie construită nu numai cu materialul dar și cu procedeele prozei?

Judecând după exemplul lui „Zamfir fără Mărgărinta”, credem că psihologismul excesiv al poemului și aspectul cel mai puțin convingător, Zamfir e prea mult un caz — de sublimare erotă — spre a putea fi răscumpărat prin semnificație, din mizeria condiției lui biografice, până la acea înălțime și generalitate de simbol pe care încearcă să i-o atrbue poetul. Puterea de semnificare simbolică a „Lucafărului” eminescian, de pildă, se datorește transcendenței dincolo de orice atingere a contingențelor libidinei. Zamfir din poemul d-lui Sturdza rămâne însă până la sfârșit un om din viață, un caz, a cărui psihologie turburătoare și penibilă s-ar fi convenit exploatată pentru senzaționismul ei, în opera unui romancier psihanalist.

Acest bizar îndrăgostit încearcă sentimente prea neobișnuite în fața femeii iubite, pentru ca însul lui să poată năzui la acea generalitate de simbol a unui erou al condiției omenestii. Il vedem astfel, în sat la el, mergând la horă îndemnat „de-o tristă și ciudată trebuință”, aceea de-a o vedea jucând cu alții și de a suferi „măcar de răul ei”, nefiindu-i dat să-și bucare cu dânsa „nevoia ca-i ființă”. Găsind apoi în soarta-i proprie — cu care se împacăse „din coala de fier” — o jilnică și crudă mulțumire, în mintea lui, Mărgărinta îi apărea până într-atâta „legată de-o plăcere v-novată”:

Că nu mai destușea dacă pe față Tinea s'o aibă 'n ciuda oricui, Atât cât ar fi vrut ca 'ntăia dată Un altul s'o posede 'n ochii lui!

Aluzia la felul neobșnuit al fiicăului revine de câteva ori, până la sfârșitul poemului, când regăsim-o pe Mărgărinta într-o casă de prostituție, la oraș, Zamfir își dă seama de condiția dragostei lui ciudate, sortindu-i singurătății fără leac dar o singurătate penibilă, damnată: Ca un păcat neizbăvit și greu, Ca o spărtură fără leac, grozavă, De-alungul schelelor lui

Dumnezeu. Am vrea să înțelegem și parca un sentiment de jenă ne reține. Ce vrea să însemne acest Zamfir fără Mărgărinta, al cărui greu păcat e ca o spărtură(?) fără leac în orânduală divină, — a căruia „făptură 'ntreagă 'n vece era bolnavă”?

Prinsoarea d-lui Ștefan Stănescu e numai joc, un joc poetic pur. Să nu ne înșelăm asupra intențiilor poetului astronom al celor unsprezece sonete care alcătuiesc „Poemul sistemului solar”. Deși dela „Arca lui Noe” cu care a debutat în 1937, d. Ștefan Stănescu n'a mai publicat nici un volum, poemul acesta nu e desigur ceace așteptăm dela autorul lui. Să nu-i facem totuși o vină din faptul că ne-a surprins așteptarea, înșelându-o.

NOTE LITERARE

TOLBA CU NOTIȚE se numește culegerea de articole literare a d-lui TEODOR MURĂȘANU, apărută în Septembrie 1942 la Turda (Tip. „Arișul”, — „Colecția Pagini Literare”, 207 pag.).

D. Teodor Murășanu, cunoscut tuturor scriitorilor tineri, se găsește la al cincilea d-sale volum. „Tolba cu Notițe” de curând publicată e, mai degrabă, vas cu flori, căci atât „Aureolele” cât și „Breviarul” ieșit din domoala pană a d-lui T. Murășanu sunt mai aproape de poezie în proză din ciclul „Florile Soarelui”, decât de ceace este articolul evocator sau studiul critic. „Tolba cu Notițe” e o carte lirică, de pioasă substanță, dară prea lirică.

VLADIMIR DOGARU, cunoscut în ultima vreme printr-o serie de interesante și prețioase contribuții, aduse în domeniul literar și artistic, a predat recent editurii Fundațiilor Regale Culturale manuscrisul volumului Elogiul Frumosului.

Cartea va cuprinde un mănunchiu de studii și eseuri, menite să deslege cele mai variate și mai palpabile probleme literare. Fenomenul artistic va fi prezentat în ce are el mai substanțial, autorul urmând pentru aceasta o cale proprie. Intrig volumul va fi străbătut de ideea că la baza culturii și literaturii universale stă jertfirea pentru frumos. Frumosul este singura rațiune de a fi

poetică a sistemului său solar și a fost numădecată cucerit, ca de un zămbet.

Ni s'a părut — iarăși! — că zămbetul acela presupus l-am întâlnit în sonetele poemului său (harnicul nostru paginilor Florescu, îmi arată uneori, cu satisfacția lucrului împlinit, revista încheiată, spunându-mi: „Acum zăbmește”. Căci osteneala nu se mai cunoaște, cine o știe?).

După prima lectură a poemului sistemului solar, ne-am gândit că poate era mai bine ca să nu fi fost publicat. Preferăm opera definitivă, care-i a tuturor, șantierului, jurnalului, cadă prezenta int'mă, împușcă aproape a autorului. Dar recitând sonetele d-lui Ștefan Stănescu și mai citindu-le odată, i-am dat dreptate că le-a publicat. Cel puțin ca să ne facem o idee. (Mălarmă și-a înșolit poezile cu această dedicație, ca o scuză, destinată publicității: „Ne fut ce que pour vous en donner l'idée”).

Jocul poetic al d-lui Ștefan Stănescu constă din aluzia certă a versificației sonetelor d-sale: primul — „nvocare către zeul „Soarelui” — pare un heliotropism — poetic măcar în intenție. Versul e redus la exclamația monosilabică, sugerând impresia covârșitoare a revelației solare, la începutul umanității sau al vieții individuale a fiecăruia. Sonetele planetelor, care urmează: „Venus nemuritoare”, „Roșul Marte”, apoi „Jupiter”, „Saturn”, „Uranus” și „Efebul lui Neptun”, sunt scrise în versuri al căror număr de silabe sportește cu câte una pe măsura indicată de denumirea axei sistemului solar și a întinderii orbitei planetare. Iată unul din cele mai frumoase, Uranus, care nu-i străin de amintirea sintaxei poetice barbiene:

Sub zări stufoase, de poveste Răsare-un astru 'ntâi pe lume, Copil obscur tenebrei-mume, Când soarelui fiu mândru este...

Foc tăcut, prielnic nume, Drumetului dă gând și veste, Vestigiu gloriei celeste, Sărbătoriri și nunți postume...

Orb, cine 'ntâi mînuiea vede, Stă fără grai și'n solitudine Măsoară magica liveada...

Și eu fui robul de-altitudinii! Vârtejuri, axe, lunci albastre... Plâng, frânt'e'n mormur, vieți și astre.

MIHAI NICULESCU

Hei, dar dedesubtul acestei chestiuni, este o problemă. Și d. Toma Vlădescu ca și poetul George Gregorian au arătat-o.

Până la urmă, „Cyrano” își va vedea... lungul nasului?...

MĂRTURISIRI Poetul Ciurezu, autorul volumului de succes: „Cununiile soarelui” serie sau—dacă vreți! — are de gând să scrie o lucrare de teatru într'un act (deocamdată așa este plănuțită) a cărei temă o formează tot poezia. Furat de interesul unei acțiuni cât mai omenestii, poetul Ciurezu are intenția să dăruiască artei dramatice o lucrare care să atragă și să rețină prețuirea sinceră a publicului.

PRESTIGIU... O gazetă săptămânală de teatru, anunță cu flos de „senșational” descoperirea unei piese teribile, al cărei autor nu se știe cine și

Și iarăși și iarăși e toamnă Cu veșnicul ei ritual Cu rime banale în „Doamnă” Cu barzi candidați la spital.

Și iar sezătorii literare Cu genii iscate'n debut Cu noi dedicații funerare Și-urmări fără de început...

Mă plimbă mereu învățirea Pământului — putred serănciob — Și iar mă-amestec în neștiere De cranii, pâlți ca un ciob...

Pe aceeași cărare tocită Imi port năruirea de scrum Și-mi sfârșie umbra pocită, Pe jarul de frunze din drum...

Șt. V. IONESCU

toamnă... Mă'nalt peste besne din liniști, rotirea din juru-mi e mută — aleargă visarea prin miriști și cade o ploaie tăcută...

E toamnă... adâncă pădure se mistue'n orbe scântei, lucește tăius de secure pe-aleia stejărilor mei...

Pe-un drum legănat ca o rugă aleargă visarea nălucă, trudită mi-e inima'n jugă ca frunza ce'nct se usucă...

E toamnă în suflet și'n zare! În suflet am visuri de plumb — căzut peste vreme îmi pare că sunt un bob de porumb...

EMANOIL FLORENS

Tristia Era o zi de toamnă cenușie Cu falfăiri de flămuri negre: norii Ce s'au sfărțit când se iviră zorii Plutind pe lacul sarbăd de leșie.

Năuce zări priveau cu ochii tulburii Cum crește de bălauri investimăntați în dolii Smoleau câmpia arsă c'un spălăcit lințollu.

...Se spune c'au sosit și ciocliti'n crânguri!...

GH. SAVU

ECOURI TEATRALE

PRICINĂ... Două gazete de specialitate în „ale teatralului” și-au deschis coloane de fâioase și reciproce răutăți, pe tema unei aprecieri la adresa unui tenor de operă, a căruia girul unei cunoscute semnături i-a adăogat — potrivit — calitatea de „gurist”.

Firește, chestiunea tânărului tenor fiind numai o simplă „chestiune” și nicidecum o problemă, se pune întrebarea: de ce atâta risipă de cerneală și atâta pierdere de timp la specialității confrăți?...

Hei, dar dedesubtul acestei chestiuni, este o problemă. Și d. Toma Vlădescu ca și poetul George Gregorian au arătat-o.

Până la urmă, „Cyrano” își va vedea... lungul nasului?...

MĂRTURISIRI Poetul Ciurezu, autorul volumului de succes: „Cununiile soarelui” serie sau—dacă vreți! — are de gând să scrie o lucrare de teatru într'un act (deocamdată așa este plănuțită) a cărei temă o formează tot poezia. Furat de interesul unei acțiuni cât mai omenestii, poetul Ciurezu are intenția să dăruiască artei dramatice o lucrare care să atragă și să rețină prețuirea sinceră a publicului.

E drept că scriem la sfârșit de anotimp. E drept că nu credem în poezia legată de anotimp, așa cum nu credem în genere în arta fabricată la comandă, pentru că oricând o adevărată ploaie de sezon ne-a acoperit masa de lucru... Din numeroasa „sgură” pe care, fatalmente, am aflat-o și acum, am reținut însă câteva tonuri, mai multe decât de obicei, care nu pot decât să ne bucure. Căci dacă se spune mereu că toamna e un rodnic anotimp pentru „inspirație”, atunci poate că materialul liric al ultimei săptămâni ne-a mai dovedit-o, căci era nevoie. Cu toate vânturile care s'au abătut, tinerii poeți lucrează. Unii tipăresc antologii, alții dau bun de imprimat la volume de poezii care vor fi încurcând în librării — într'un cuvânt mai toți pregătesc câte-ceva. Iar departe de noi, alții luptă, trăind cu un intens dramatism poezia vieții și a morții.

De ce oare o fi toamna un sezon literar? Librării ar putea să dea cel mai potrivit răspuns căci poezii nu-l știu, pentru că nu-i interesează. Uite, domnule lector sau domnule poet: dumnezeu, ca și mine, ca și dumnealui ai băgat de seamă mai de mult, că a început să se lase acest liric anotimp. Negările și protestele n'au prins bine decât în foilete literare, și în călimăricile teoreticienilor antilirici. Ei scriu, iar noi trăim. Avem deci dreptul să ne întrebăm și să nu fim întrebați. Pentru că poezia înseamnă sbucium și sbuciumul n'are soluții și rețete...

ȘTEFAN BACIU

N. B. Manuscrisele se trimit la redacție, menționându-se pe pic: pentru Șt. B. Și răspunsurile: O. C. Pop., Opreșan R. G., V. D. Arjoci, Mimi T., M. Mיעבי, P. Stam., A. Pribeg, Vale, Doru C., M. Pop., P. T. Luc., Măniță C., M. Preț., Al. Sipecu, Lili D. C., Iril D., C. Măh., M. Neamtu: Nul S. T. N., M. Nicol., Al. S. Jeb.: Altele. I. Treșt., Em. B., Constantin I. C., I. Vint., Șt. A. D., P. P. B.: Da, mulțumiri. M. Haru: Așteptăm „Tălcuirea lui”! Bineînțeles, da.

GH. SAVU

ECOURI TEATRALE

AFIȘ... „Răzbumarea Zeilor” este comedia d-lui I. Anestin, careia scena oficială sau anexa, îi prețuiește o montare și o interpretare convenită talentului cunoscut al autorului.

E curios cum „Pământ”, noua piesă a d-lui Nicu Vlădoianu, scrisă — atât cât s'a putut — în colaborare cu d. Soare Z. Soare, a fost programată înainte celei dintâi.

„Teatrul Mic” și la a doua sa premieră cu piesa lui Yuan Noé: „Pentru o singură noapte”... în traducerea d-lui V. Timus, n'a reușit să atragă un public care să verifice mai întâi cât de mult dănuțea unei acțiunii care Sandina Stan absența de pe scenă, și apoi cât de puțin a realizat debutul d-lui I. Tălianu ca director de scenă.

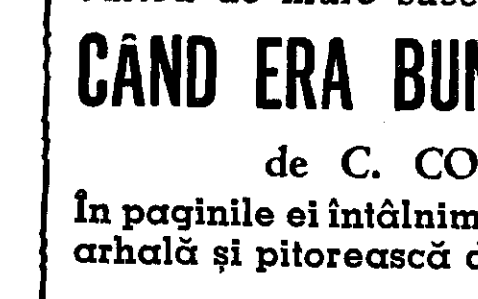
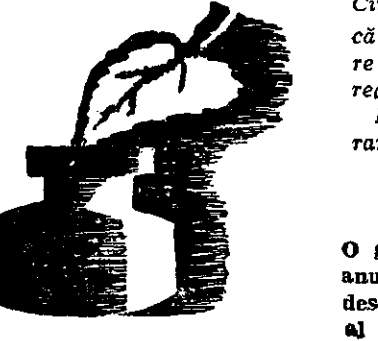
I. M. LEHLIU

La invitația „Comisiei permanente de control, verificare și aprobare a autorizațiilor publicațiilor” și spre a face față nevoilor create de criza hârtiei de tipar, „UNIVERSUL LITERAR” va apare pe viitor de trei ori pe lună.

Numărul viitor al revistei (47) va fi pe piață la 28 Noiembrie c., iar după această dată, la 10, 20 și 30 ale fiecărei luni.

In editura „Universul” a apărut cartea de mare succes, în ediția 2-a CÂND ERA BUNICA FATĂ de C. COSCO În paginile ei întâlnim Capitala patriarhală și pitorească de acum 50 ani

In editura „Universul” a apărut cartea de mare succes, în ediția 2-a CÂND ERA BUNICA FATĂ de C. COSCO În paginile ei întâlnim Capitala patriarhală și pitorească de acum 50 ani

Domnu Iorgulescu

de ION SARBUL

Sunt născut în primăvară și încă nu împlineșc șapte ani. — Îi impliniam în primăvară, căre Paști, — când toamna, mama, ca să scape de mine, de acasă, m'a trimis la școală... Mi-aduc aminte că, biată mama, f'ie iertată, la orice șotie a mea, mă amenința cu școala: — „Daj tu de dracu. Te dau eu la toamnă pe mâna lui Popa Ștefan!”

Am înțeles și noi, ai mic! (pe acolo, prin târgul nostru, nu se prea știa de barză) că cel dinăi copil al lui „Domnu” Iorgulescu și al coană Frusina, frumoasa lui șofie, este sosit în pragul vieții și în casa ridicată de popa Ștefan, socru-său și dela care, bietul părinte, își luase drumul, cătră cimitirul din deal.

— „Ține ici tâmpitul!” și-ți dogorea pălmele cu o aua de gutui, din tufa de gutul, de lângă Erga. Sau: — „Cașotă ia-l în spănele!”

Mă rog, cu drept cuvânt, ziceau glumeții, că la Baia, cei cari învăț la „Domnu” Iorgulescu, nu le mai trebuie „doctorat”, pentru că nu-și dău din cei ce învățau în Baia, fie că erau de acolo, fie că erau din împrejurimi, au rămas în v'eața lor, ca învățătură, numai cu acest „doctorat” dela școala din Baia, cari au mai urmat și pe la alte școli, apoi până prin clasa a IV a V ne jucam cu materia de la școala secundară, că o știam dela „Domnu” Iorgulescu.

cât mai puține, să-i socotim volumul și su-prafăța. Dar hărție geografice, colorate, pe cari le făceam pe coale mari, pentru examene? Ce fericiți eram când ni le orea la școală.

Acum, în ultimul timp, în 1928, ducându-mă în târgul meu, să-mi petrec vacanța de vară, l-am găsit pe „Domnu” Iorgulescu, la pensie.

cei la am trecut, — ca toate iernile cumplite de munte — cu zăpada, care ajungea câteodată până la strășină, cu nopți lungi, în cari mama și surorile se sculau cu noaptea în cap și lucrau la lumina unei lămpi cu gaz.

vorite, mustața rasă și părul luns ca perla și pieplănat în sus. Cu toată făptura lui, care părea aspră la prima vedere, „Domnu” Iorgulescu, când vorbea împărăștia în jurul lui numai bunătațe, Aproape pa'ruzei de ani, cât a dăscălit în Baia de Aramă, n'a cunoscut decât școala; rob al datoriei, ca și părintele Ștefan, socru-său, care l-a lăsat dăscăl în loc și căruia școlarii lui, după moarte, i-au eternizat chipul într'un bust de marmură, așezat în fața școlii.

ROLAND

(Urmare din pag. 1)

Fontenoy care numai printr'o întâmplare n'a fost și ea o bătălie pierdută. Pretinzând! se întâlnește același dispreț cavaleresc al considerării rezultatului, aceeași întrepiditate, aceeași grăje de frumusețe ținute, care a făcut și în infrângeri frumusețe și tăria spiritului francez. Convorbirea dintre Roland și Olivier se întâlnește, pe alte planuri ale închizărilor literare, cu conviețuirea dintre don Quichotte și Sancho Pança, care e controlul iluziilor prin mijlocirea bunului simț.

Mănușa din mâna dreaptă o întinde lui Dumnezeu, și ingerii din cer se coboară spre câmpul. Conte Roland zace la umbra unui pin și către Spania și-a întors privirea.